

Motion till riksdagen 2012/13:U328

av **Annelie Enochson och Ulrika Carlsson i Skövde**
(KD, C)

Uigurerernas situation

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige fortsättningsvis i dialogen med Kina bör verka för att de mänskliga fri- och rättigheterna respekteras fullt ut i den autonoma regionen Xinjiang i Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter bör verka för att Kinas religiöst troende får möjlighet till verklig religions- och mötesfrihet.

Motivering

Förtrycket av uigurerna i västra Kina har ökat avsevärt sedan den 11 september 2001, och likaså har spänningen mellan folkgrupperna i Xinjiangområdet ökat. Inför OS 2008 förekom oroligheter och i juli 2009 hölls stora demonstrationer i Urumqi, Kashgar och andra städer i Xinjiang. Många uigurer fängslades, och närmare 200 dödades enligt officiella uppgifter. Väldigt få rapporter har nått omvärlden på grund av Kinas effektiva cyberaktiviteter för att tysta eventuella vittnesmål. Internet blockerades i nordvästra Xinjiang under hela tio månader under 2009 och 2010.¹ Tre uiguriska webbmasters fick också fleråriga fängelsestraff för att ha ”äventyrat statshemligheter” tiden efter kravallerna i Urumqi.² Under de i stort nedtystade händelserna blev det tydligt att regimen i Beijing underblåser etniska spänningar och skyddar han-kinesiska intressen i Xinjiang. Han-kineser är i dag i majoritet i delar av Xin-

¹ <http://www.guardian.co.uk/world/2010/may/14/china-restores-internet-access-xinjiang>.

² <http://www.rfa.org/english/news/uyghur/webmasters-07282010170425.html>.

Fel! Okänt namn på

jiang till följd av en mångårig kinesisk politik av folkförflyttning. Kina har på senare år utökat sin militära närvaro i området och människorättsgrupper rapporterar om allvarliga kränkningar av civilbefolkningen och lokala autonomiförespråkare.

Den framgångsrika kvinnliga företagaren Rebiya Kadeer har suttit i fängelse i över sex år för sin kamp för mänskliga rättigheter för sitt folk uigurerna. Hon anklagades efter oroligheterna i juli 2009 för att ha styrt demonstrationerna från sin ofrivilliga exil i USA. Hennes familjemedlemmar och släktingar medverkade, under påtryckningar, i kinesiska medier för att ta avstånd från henne. Två av hennes söner avtjänar fortfarande fängelsestraff för ekonomiska brott, vilket sannolikt är en förevändning för att trakassera familjen. I ett plötsligt utslag av öppenhet från kinesiska myndigheter tilläts släktingar under 2010 att träffa den ene av Rebias söner, Alim Abdureyim. Det blev tydligt att Alim far illa i fängelset och att myndigheterna ville göra det känt för Rebiya. Alims hälsotillstånd beskrivs som akut till följd av förhållandena i fängelset. Alims fängelsestraff på sju år påbörjades 2006. Under 2012 eskorterades Alim till en domstol där han tillsammans med sin syster Akida Rouizi tvingades skriva över de två byggnader familjen ägt till statlig ägo. Efter domstolsprocessen kring byggnaderna eskorterades Alim tillbaka till fängelset. Den materiella egendomen utgjordes av kommersiella fastigheter och gallerior, som uppfördes under den tid Rebiya Kadeer fortfarande verkade som framgångsrik affärskvinna. De höga byggnaderna ansågs av många uigurer vara symboler för hopp, och de var även tidigare arbetsplatser för tusentals. I samband med ägarförflyttningen planerar nu de kinesiska myndigheterna att riva byggnaderna. Sverige bör verka för att i dialogen med Kina framföra att de mänskliga rättigheterna ska respekteras fullt ut för uigurer och för alla andra etniska och religiösa grupper i Xinjiang.

Religiös tro misstänkliggörs ofta och kopplas på lösa grunder till politisk verksamhet i Xinjiang. De relativt få kristna uigurerna lever i en mycket svår situation, då både deras religiösa ställningstagande och lojalitet mot regimen ifrågasätts.

Intressant att notera är den akademiska studien om antalet religiöst troende i Kina som presenterades 2007 vid East China Normal University i Shanghai. Rapporten hävdar att det finns över 300 miljoner troende kineser, varav ca 40 miljoner är protestanter och 14–15 miljoner katoliker. Många bekänner sig till olika folktro.

Den kristne uiguren Alimjan Yimit (Alimujiang Yimiti) från Kashgar ställdes under sommaren 2009 inför rätta för ”brott mot statens säkerhet”, trots att den ursprungliga anklagelsen och grunden för att Alimjan häktades 2007 var hans kristna verksamhet. I Xinjiang finns en särskild förordning utfärdad av ett regionalt partiorgan med förbud mot spridande av den kristna läran ”i områden där det bor muslimer eller lamaister och i gränsområden”. Förordningen är unik för Xinjiang och strider mot den kinesiska grundlagen. Inga fakta som kommit fram i målet mot Alimjan visar på någon grund för anklagelsen om ”brott mot statens säkerhet”, något som skulle kunna ge ett mycket strängt straff. Den kristna uiguren Alimjan dömdes till 15 års fängelse.

Fel! Okänt namn på

Många muslimska skolor i Xinjiang har stängts, och imamer fängslas, om-skolas ideologiskt och fråntas sina positioner. Kinesisk lag förbjuder studier av koranen, religiös utövning och firande av religiösa högtider för alla under 18 år. Detta har lett till våldsamma räder mot underjordiska skolor där barn undervisas i islam. En räd mot en religiös skola i Hotan resulterade i att 12 uiguriska barn, flera lärare och tre poliser skadades efter att polisen använt tårgas. En elvaårig uigurisk pojke i staden Korla påstås ha begått självmord i arresten efter att ha infångats under en räd mot en religiös studiegrupp. Pojkens kropp bar spår av tortyr. Den religiösa ofriheten i Xinjiang gäller både uigurer, han-kineser och andra etniska grupper.

Den kinesiska regeringen vägrar att göra skillnad på våldsam kamp för självständighet och passivt motstånd mot förtrycket. Massarresteringar sker löpande och flera terroristanklagade har avrättats. Amnesty International hävdar att uigurer är den enda folkgrupp som kontinuerligt avrättats på grund av politiska "brott" de senaste åren. Alla autonomiförespråkare klassificeras som terrorister.

Den svenska regeringen bör i sina kontakter med de kinesiska myndigheterna skyndsamt verka för att dödsstraffen blir upphävda, att namnen på de uigurer som sitter fängslade blir offentliga och att Kina omedelbart garanterar fångarnas säkerhet. Myndigheterna bör kontrollera rättegångar, frige fångarna eller ställa dem inför rätta i överensstämmelse med internationell standard. Sverige bör även verka för att Kina avskaffar dödsstraffet.

Förföljelserna och restriktionerna på grund av religiös tro har ökat generellt i Kina under Hu Jintaos tid som partiledare och president. Kristna både inom och utanför den registrerade protestantiska kyrkan "tre-själv-rörelsen" får ofta kämpa mot myndigheternas godtycke och bestraffningar. Muslimer förvägras ha skägg eller bära religiösa kläder. Firandet av Ramadan kontrolleras och motarbetas.

FN:s kommitté för eliminerandet av rasdiskriminering utkom i augusti 2009 med en rapport om förhållandena i Kina där man betonar vikten av att religiösa grupper fritt kan utöva sin religion och att etniska grupper fritt kan utvecklas med sitt eget språk och sin kultur. Sverige bör agera både unilateralt och inom ramen för EU så Kina tar till sig kritiken och gör genomgripande förändringar i både lagsystem och praxis. Sverige bör i sina utrikespolitiska kontakter verka för att Kinas hundratals miljoner religiöst troende får möjlighet till verklig religionsfrihet och mötesfrihet.

Under folkrepubliken Kinas 60-årsjubileum i oktober 2009 skedde en våg av trakasserier och arresteringar mot religiösa grupper, särskilt kristna. Ofta tvingades ledande personligheter lämna sin hemort och hölls under någon form av husarrest på annan ort. Samma taktik har använts mot politiskt olik-tänkande sedan länge, och situationen återkommer varje år vid tillfällen som bedöms som politiskt känsliga. Det finns inte någon rättssäkerhet och även i detta fall går agerandet i konflikt med gällande lagar och förordningar. Regimen utnyttjar det juridiska systemet och anklagar och dömer systematiskt religiöst troende på andra grunder än för deras tro. Detta för att kunna hävda att Kina fortfarande tillämpar religionsfrihet. Sedan 1990-talet driver regimen också en kampanj där man vill att "religionen ska anpassa sig till det socialist-

Fel! Okänt namn på

iska samhället”. Detta tar sig uttryck i att de registrerade religiösa grupperna uppmanas omtolka sitt religiösa budskap och tona ner det som regimen anser vara kontroversiellt och konfliktskapande. Regimen försöker alltså även teologiskt att kontrollera den registrerade religionens uttryck, och alltså inte enbart genom fysiska ingripanden.

Den svenska regeringen är bekant med det faktum att de svenska folkrörelserna spelade en fundamental roll när Sverige gick från fattigdom till välstånd och demokrati. Bland andra var den svenska frikyrkan en tongivande aktör under denna tid och en viktig gräsrotsrörelse som mobiliserade det svenska civila samhället till en positiv förändring. Verklig religionsfrihet och mötesfrihet är således av fundamental vikt för att det kinesiska civila samhället också skall kunna utvecklas och bidra till en positiv samhällsutveckling.

Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 5 oktober 2012

Annelie Enochson (KD)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)